

# Bölüm 1

## SAĞLIĞIN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ

Tuğba SOLMAZ<sup>1</sup>  
Mehtap SOLMAZ<sup>2</sup>

### GİRİŞ

Sağlık, 19.yy' a kadar sadece fiziksel yönden iyilik hali olarak tanımlanırken 20.yy' a gelindiğinde ise; sadece "hastalık veya sakatlığın yokluğu değil beden, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik hali" olarak tanımlanmıştır. Böylece "Sağlık" kavramı ilk defa bütüncül yönden ele alınmıştır (Biol, 1997; Güler & Akın, 2015; McEwen & Nies, 2015).Sağlığın tanımında yer alan "tam iyilik hali", ihtiyaçların tam olarak karşılanması anlamına gelmektedir. Sağlığı geliştiren davranışların meydana gelmesinde, bireylerin ifade ettikleri sağlık tanımları önemli bir etken olarak düşünülmektedir (Tuygar & Arslan, 2015: 60).

Sağlığı pozitif bilimlere göre tanımlamak da mümkündür; Biyolojik bilimler; sağlığı bedenin her bir hücresinin maksimum seviyede işlev gördüğü ve hücreler arasında dengenin olduğu bir durum olarak tanımlamaktadır. Davranış bilimleri sağlık kavramını; bireyin çevresine uyum göstermesi ve beklemediği bir durum karşısında gösterdiği savunma düzeyi olarak tanımlar. Sosyal bilimler ise sağlık kavramını bireyin sosyal açıdan sorumluluklarını yerine getirmesindeki yeterlilik olarak tanımlamaktadır (Güler & Akın, 2015).

Sağlık sosyal terimi, benzer yakın toplulukları ya da organize edilmiş gruplar da birlikte yaşama ilişkisini ve toplumdaki birbirleriyle etkileşimde olan insan birimlerini kasteder. Sosyal sağlık, hastalıkların önlenmesi ve sağlığın geliştirilmesi üzerine vurgu yapmakla birlikte toplumda gruplar arasında pozitif etkileşimin bir sonucu ve toplumun canlılığı anlamına gelir. WHO, 1980'lerin ortalarında sağlığın sosyal anlamlarını düşünmeye vurgu yapmak için sağlığın tanımını genişletir. Bu sebeple sağlık; Birey ya da grupların isteklerini anlamak, ihtiyaçlarını karşılamak, çevreyi değiştirmek, ya da çevreyle mücadele etmek için bir boyut olabilir. Sağlık yaşamın bir amacı olarak değil, günlük yaşam için bir kaynak olarak görülebilir. Sağlık fiziksel yetenek, sosyal ve kişisel kaynakların önemini belirten bir kavramdır (McEwen & Nies, 2015).

<sup>1</sup> Öğretim Görevlisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, tugbasolmaz.gou@gmail.com

<sup>2</sup> Dr. Öğretim Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, mehtapsolmaz@gop.edu.tr

geliştirmek için bütüncül bir yaklaşımla sağlık bakım ihtiyaçlarını belirlemeli ve tedavi sürecinin de aktif olarak yer almalıdır (Taylan, 2012).

## **KAYNAKÇA**

- Adıbelli, D. (2014). Kadınlara sağlığı geliştirme modeline göre verilen eğitimin kardiyovasküler hastalık risk faktörlerini azaltmaya etkisi. Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi,
- Aslan, D. (2009). Halk Sağlığı ile İlgili Güncel Sorunlar. Ankara: Grafiker.
- Aşılioğlu, B. (2011). Eğitim ile ilgili temel kavramlar. Arslan M. (ed.) Öğretim ilke ve Yöntemleri (4. Baskı) içinde (s.2-20). Ankara: Anı.
- Bektaş, M. (2002). Sağlığı geliştirme konusunda verilen eğitimin benlik kavramı, kaygı düzeyi ve olumlu sağlık davranışlarında bulunma durumuna etkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Biol, L. (1997). Hemşirelik Süreci, Sağlık ve Hastalık Kavramları (4. Baskı). İzmir: Bozyaka Matbaacılık.
- Cihangiroğlu, Z. (2010). Elazığ sağlık yüksekokulu öğrencilerinin sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve etkileyen faktörler. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ Üniversitesi, Elazığ.
- Dağlı, G.H. (2006). Türkiye' de Sağlık Sektörünün Yapısı. Ankara Üniversitesi, YYLT, Ankara, SBE.
- Erci B.(2008). Sağlığın geliştirilmesi ve sağlıklı yaşam. Erci B (Ed). Halk Sağlığı Hemşireliği (1.Baskı) içinde (s.266-283). Ankara: Göktüğ.
- Golden SD & Earp JAL (2012). Social Ecological Approaches to Individuals and Their Contexts: Twenty Years of Health Education & Behavior Health Promotion Interventions. 39(3): 364-372. doi: 10.1177/1090198111418634
- Güler, Ç. & Akın, L. (2015). Halk Sağlığı Temel Bilgiler (3. Baskı). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Hacıoğlu N. (2008). Sağlık Eğitimi. Erci B. (Ed.). Halk Sağlığı Hemşireliği (1. Baskı) içinde (231-265). Amasya: Göktüğ.
- Haegerich TM., et al.( 2014). Prevention of injury and violence in the USA.
- Hong W.S. & Lundeen S.P. (2009). Using ACHIS to Analyze Nursing Health Promotion Interventions for Vulnerable Populations in a Community Nursing Center: A Pilot Study.Asian Nursing Research, 3(3), 130-138. doi:10.1016/S1976-1317(09)60024-4.
- Ivanow L.L. & Blue C.L (2008). Public Health Nursing Leadership, Policy & Practice. Principles of Health Promotion. (pp.257). Erişim: <http://www.worldcat.org>
- Kadıoğlu S. (2012). Hemşirelik Roller ve Özerklik. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi, 2, 67-73.
- Madi HM & Hussain SJ. (2008). Editorial Health protection and promotion. 14(15), 15-22.
- Maurer F.A. & Smith C.M. (2013). Community / Public Health Nursing Practice Health for Families and population.(5th ed). Health promotion and risk reduction in the community.(pp.466-473). Erişim: <http://evolve.elsevier.com>
- Meriç E. (2006). Sağlığı Geliştirme Açısından Sağlıklı Kentler Projesi. Ankara.
- McEwen M. & Nies M.A. ( 2015). Health: A Community View. Community/ Public Health Nursing (6th ed.). Health: A. Community view.(pp:7). Erişim: <http://evolve.elsevier.com>
- Nunnery R.K (2016). Advancing your career : Concepts of professional nursing (6 th ed.). Health, Illness and Holism. (pp.58-59). Erişim: <http://www.worldcat.org>
- Özvarış, Ş.B. (2015). Sağlığı geliştirme ve sağlık eğitimi. Güler Ç. & Akın L. (Ed.) . Halk Sağlığı Temel Bilgiler (3. Baskı) içinde (s.1676-1683). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Pender NJ & Barkauskas V. (1992). Health promotion and disease prevention toward excellence in nursing practice and education. Nursing Outlook, 40, 106-112.
- Pender, N.(2011). Health Promotion Model. Erişim: <http://nursing.umich.edu/faculty-staff/nola-j-pender>.

## *Güncel Hemşirelik Çalışmaları II*

- Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2011). Sağlıkın Teşviki ve Geliştirilmesi Sözlüğü (1.Baskı). Ankara: Tasarım.
- Sözen C. (2003). Sağlık Eğitimi. Ankara: Palme.
- Tamara M. et all. (2014). Prevention of injury and violence in theUSA.384,64-74. doi.: [http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736\(14\)60074-X](http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(14)60074-X)
- Taylan, S. (2009). Özerklik ilkesi çerçevesinde hemşirenin bağımsız roller. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Tuygar Ş.F. & Arslan M. (2015). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının incelenmesi. SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 6(2), 60.
- Yavuz M. (2011). Eğitimle ilgili temel kavramlar. Gürsel M. & Hesapçıoğlu M. (Ed.). Eğitim Bilimine Giriş (6.Baskı). içinde (s.14-23). Konya: Eğitim Kitabevi.
- Yazıcıoğlu B., Akın L. & Güler Ç. (1993). Sağlık Eğitimi. Ankara: Hatiboğlu.
- Yılmaz S. & Sarpkaya R. (2010). Eğitimin temel kavramları. Tanrıoğen A. & Sarpkaya R. (Ed). (2. Baskı). İçinde (s.2-36). Ankara: Anı.